

(тобто навченого персоналу, що мають досвід у тому різновиді бізнес процесів, у яких вони беруть участь) є відповідний доступ до додатку або процесів. Одночасно, управління доступом є і слабкою ланкою, тому що зазвичай отримання доступу – це бюрократичний і тривалий процес, який може перешкоджати швидкому вирішенню поставлених щоденних завдань у встановлений термін. Саме з цієї причини є привабливим обійти бюрократичну процедуру, порушити етичні норми і зробити все можливе задля забезпечення поставлених завдань у галузі, яка керує найважливішим людським ресурсом – грошима.

Література

1. Вікіпедія: Комп'ютерна етика. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/ %D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%27%D1%8E%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%27%D1%8E%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0) (дата звернення 18.12.2021).

УДК 343.9(043.2)

Гусар Л.В., к.ю.н.,
Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна

ДОТРИМАННЯ ПРАВ УВ'ЯЗНЕНИХ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ

Рада Європи закликала країни-члени організації дотримуватися прав ув'язнених під час пандемії коронавірусу. Про це йдеться у заяві Європейського комітету щодо попередження тортур. Як наголошують експерти, для тих, хто перебуває у місцях позбавлення волі, епідемія може становити особливу небезпеку. На думку представників організації, пандемія коронавірусу поставила перед країнами надзвичайні виклики. «Захисні заходи (для боротьби з коронавірусом) у жодному разі не повинні призводити до нелюдського поводження з особами, позбавленими волі», – зазначає Рада Європи.

Комітет із запобігання катуванням представив зведення принципів поводження з ув'язненими, яким повинні слідувати держави в період пандемії коронавірусу. Влада повинна по можливості пом'якшити вироки, призначені судом, і віддати перевагу УДЗ та іншим альтернативам реальному позбавленню волі. Рада Європи також закликала затримувати мігрантів лише у крайньому випадку.

Мізерні дані про хворих на COVID-19 в пенітенціарній системі не повинні вводити в оману, скоріше за все, хворих значно більше, проте це не виявлено. Тестування в'язнів не передбачено взагалі. Ув'язнених тестують ще до потрапляння в СІЗО. Моніторинг виправних колоній показує, що у багатьох з них, медичні частини забиті засудженими, яких

лікують від застуди і не тестують. Лікаря-інфекціоніста, який міг би поставити діагноз за перебігом хвороби, в медичних частинах, як правило, немає. Водночас звернень про прохання надати медичну допомогу багато, в'язні часто впевнені, що хворіють саме на COVID-19. Але перевірити ці твердження неможливо. Так і виходить: немає тестування – немає COVID-19 [1]. Тобто, можна говорити про відсутність системності у тестуванні на COVID-19, навіть для осіб із симптомами.

У місцях позбавлення волі існує гострий дефіцит масок і дезінфекторів. Здебільшого засобами індивідуального захисту забезпечені лише працівники установ та медичних персонал. У житлових блоках чи камерах люди ходять, не прикриваючи обличчя і ніс. Слід погодитися з М.В. Романовим: «зважаючи на те, що засуджені, які тримаються в кримінально- виконавчих установах, а також особи, взяті під варту, знаходяться під повним контролем держави (оскільки вони поміщені до спеціальних установ в умови ізоляції від суспільства), остання, зважаючи на принцип відповідальності перед засудженим, а також на положення КВК, щодо забезпечення належних умов тримання, повинна надати всім особам, які утримуються у вказаних установах засоби індивідуального захисту. На цих осіб не можна покладати обов'язок з самозабезпечення таким засобами, оскільки вони іноді просто не мають змоги забезпечити себе ними і, навіть, якщо мають, це не повинно покладатися на них. Держава сама повинна опікуватися тими, кого вирішила позбавити волі з метою подальшого виправлення і ресоціалізації» [2, с. 264].

Слід зробити висновок, що є багато проблем, які вимагають негайного вирішення, обговорення та врегулювання в момент повторної хвилі епідемічної небезпеки – необхідно розробити невідкладні заходи по розвантаженню пенітенціарних установ.

Виходячи з даних моніторингу світової практики, слід узагальнити деякі пропозиції розвантаження пенітенціарних установ в період пандемії та застосувати їх в Україні у відповідності з епідеміологічною ситуацією. Політика різних видів звільнення ув'язнених в умовах пандемії була застосована у 107 країнах. В цілому, за даними Harm Reduction International на кінець червня 2020 року (з тих пір ситуація кардинально не змінилась), «тюремний контингент» планети скоротився майже на 6%. У 58 державах було застосовано тільки дострокове звільнення з місць позбавлення волі, ще 13 – не зазначили способи вирішення проблеми (статистика по країнах членах Ради Європи (далі – РЄ)). Не в кожній з країн РЄ «звільнення» було кваліфіковане як дострокове, і певно, в деяких країнах практикувалось як тимчасове звільнення (Словенія). Згідно доповіді РЄ і Human Rights Watch у 24 країнах перед усім звільняли людей старших 60 років і тяжко хворих; тих, чий термін підходив до кінця, а також тих, хто скоював ненасильницькі злочини. Це характерно для країн Західної Європи, де на відміну від інших частин континенту і регіонів

світу, звільняли тих, хто був звинувачений по «наркостаттях». На спеціальній карті COVID-19 Prisons and Drug Policy [3], різними кольорами зображені держави з різним ставленням до звільнення засуджених в період пандемії. Окремий інтерес представляють країни, де проходила амністія – це 36 найбідніших держав з великим процентом засуджених на душу населення. Так, в Ірані було застосовано і амністію і дострокове звільнення. Складно сказати скільки ув'язнених вийшло на волю раніше строку, по тій чи іншій політиці звільнення [3].

В умовах пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, Уповноваженим Верховної Ради з прав людини (далі – Уповноважений) продовжується здійснюватись постійний контроль за дотриманням прав людини в місцях несвободи. У період з 07 квітня – 15 червня 2020 року проведено 207 цільових моніторингових візитів. Зокрема, 70 візитів до слідчих ізоляторів та установ виконання покарань ДКВС України. За результатами проведених моніторингових візитів звіти та акти реагування з рекомендаціями про усунення виявлених порушень було скеровано до центральних та місцевих органів виконавчої влади, в сфері правового регулювання яких перебувають місця несвободи. Важливе значення для зниження ризику захворювання на гостру респіраторну хворобу COVID-19 в установах пенітенціарної системи є скорочення чисельності утримуваних осіб. З метою забезпечення прав ув'язнених та засуджених на життя та охорону здоров'я в умовах пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19 Кабінетом Міністрів України з врахуванням пропозицій Уповноваженого внесено на розгляд Верховної Ради України два відповідні законопроекти: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, в установах виконання покарань та місцях попереднього ув'язнення» (зареєстрований у Верховній Раді України за № 3396 від 27.04.2020) [4]; «Про амністію засуджених (щодо запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2)» (зареєстрований у Верховній Раді України за № 3397 від 27.04.2020) [5, с. 8-10]. Уповноваженим скеровано листи до Голови Верховної Ради України, голови профільного Комітету Верховної Ради України та керівників усіх фракцій і депутатських груп у Парламенті з проханням сприяти якнайшвидшому їх схваленню. Законопроект про амністію засуджених і ув'язнених був підтриманий на засіданні профільного Комітету Верховної Ради України 06.05.2020. За розрахунками Міністерства юстиції України, у випадку прийняття цього законопроекту Парламентом, буде звільнено понад 3 000 [6].

На нашу думку, найефективнішим методом розвантаження місць позбавлення волі в умовах пандемії є амністія. Її потребують найбільш

вразливі групи «тюремного контингенту». Перед усім, слід амністувати людей старшого віку, інвалідів, тяжко хворих ув'язнених, які входять до групи ризику під час пандемії.

Література

1. Костантінова Надія. COVID-19 за ґратами: правозахисники піддають сумніву офіційні дані. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/covid-sizo-vyaznytsia-testuvannia/30982701.html>.

2. Романов М.В. Забезпечення прав і безпеки засуджених. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2021. № 1 (15). С. 256-275.

3. COVID-19, Prisons and Drug Policy. URL: <https://www.hri.global/covid-19-prison-diversion-measures>.

4. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, в установах виконання покарань та місцях попереднього ув'язнення». URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=6865

5. Проект Закону «Про амністію засуджених (щодо запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2)». URL: <https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-amnistiyyu-zasudzhenikh-shchodo-zapobigannya-poshirennyu-gostroi-respiratornoi-khvorobi-covid-19-sprichinenoj-koronavirusom-sars-cov-2>

6. Інформація Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, який виконує функції національного превентивного механізму, щодо імплементації в Україні Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (подається в рамках розгляду сьомого періодичного звіту України щодо імплементації Конвенції на 70-й сесії Комітету проти катувань). С. 8-10. URL: https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CAT/Shared%20Documents/UKR/INT_CAT_INP_UKR_42469_O.PDF

УДК 343.98:004.56(043.2)

Гуцалюк М.В., к.ю.н., с.н.с., доцент,
Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби
з організованою злочинністю при РНБО України, м. Київ, Україна
Клименко О.А., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ ТА ПРОТИДІЯ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Після пандемії Covid-19 у сучасному суспільстві значно прискорились цифрові трансформації у всіх сферах життєдіяльності. Водночас до нових